

Velikan na Konclju

Nenadoma se je prikazal na Konclju silen velikan. Ko so šli zjutraj ljudje od Nemške vasi proti Fari k maši, je sedel na skali, tolkel z lopatnimi dlanmi po zemlji in pel. Besed niso razložili, rekli so, da je bilo vse skupaj le nerazložno grmenje.

»Velik pa tako, da je groza!« so rekli.

Počasi je iz tega narasla govorica in okoli poldneva so že vedeli ljudje, da je velikanu ime Nace Kompara in da seže z nogami s Konclja prav do Nemške vasi.

Ljudje so ga hodili gledat, nekateri so lezli na Peskovec, drugi na Bradatke, vsi bi radi poznali strašnega tujca. Skrbelo jih je, kdo je, odkod je prišel in kaj bi rad.

»Joj, joj!« se je nenadoma začudil občinski tajnik. Saj še nima dovoljenja za bivanje v vasi. Koncelj spada tako rekoč tudi v našo občino.

Hotel se je izkazati pogumnega in brž je poklical občinskega slugo Toneta.

»Tu imaš pismo, uradno pismo, da veš, s pečatom in podpisom. Nesi ga na Koncelj. Tam leži potepuh, Nace Kompara mu je ime. Vprašaj ga po potnem listu, ali sploh po kaki legitimaciji. To vendar ne gre, da bi vsakega tujca kar tako pustili, da bi se potepal po občini in kradel čas, kokoši in denar.«

Občinski sluga Tone je pokimal in se cmerikavo nakremžil. Bil je junacen, treh fantov se ni ustrašil, tujec na Konclju pa ni bil kar tako, sto ljudi bi pometel z enim zamahom.

»Služba je služba!« je vzdihnil vdanost, stopil še k Lavriču na požirek žganega, nato pa krenil proti Konclju.

Bolj ko je lezel navkreber, bolj je trepetal.

»Kako naj mu pa rečem? Taki ljudje so navadno brez srca. Poveš nerodno besedo, pa te mimogrede pomečkajo.«

Srce mu je močno utripalo, ko je zavil okoli skale na Konclju. Tam pod nizkimi bori je ležal velikan Nace Kompara. Obrnjen je bil proti Nemški vasi in ni slišal sluga, ki se mu je približal in se globoko priklanjal. Ko pa je Tone še nerodno zakašljaj, se je vendarle obrnil. Kosmato lice se mu je raztegnilo v nasmeh, dvignil se je napol in s krohotom vprašal:

»Kaj bi rad, človeček?«

Občinski sluga je začutil, kako ga obliva pot po vsem telesu. S tresočimi se rokami je vzel pismo iz torbe in ga ponudil velikanu. Velikan ga je debelo pogledal in ga vrgel v travo:

»Kaj bi s tem papirjem! Povej tako, če bi kaj rad!«

Sluga se je še bolj stresel, ko ga je pa Kompara pogledal z žarečimi očmi in se še bolj dvignil, se je ojunatil in razložil, kako in kaj.

»Haha!« se je zasmel velikan. »Čakaj no, precej pojdem nad župana! Misliš, da se koga bojim?«

»Vem, da ne,« je ponižno odgovoril sluga. »Ali smem zdaj oditi?«

»Poberi se, kamor hočeš!« je zarjul velikan.

Občinski sluga jo je ubral z vso naglico po bregu proti vasi. Pri prvi hiši šele se je ustavil in se oddahnil. Ozrl se je proti Konclju in — o groza! — velikan je šel za njim. Bil je velik, če bi vzpel roke, bi segel z njimi prav do neba.

»Kompara gre, Kompara gre! je zakričal Tone in stekel skozi vas. Butnil je naravnost k županu in se zadril: »Velikan prihaja!«

Tudi župan Dolfe Mršek se je prestrašil.

»Kaj pa zdaj« je pomislil.

V hišo so se zgrinjali ljudje, drug za drugim so prihajali, kakor bi zaupali v župana, ki jih bo rešil.

»Kaj pa zdaj?« so se vsi izpraševali.

»Dajte mi sabljo!« je rekel čez nekaj časa župan. Brž so mu jo prinesli.

Bila je stara, ležala je pod streho še iz turških časov. No, čez leta vse prav pride. Župan si jo je opasal, resno zavihal dolge brke, stopil na prag in pomenljivo razložil:

»Bomo videli!«

Kmalu je videl. Po vasi je prihajal Nace Kompara. Bil je velik, gledal je preko streh, včasih se je pripognil in radovedno pokukal skozi okna. Pred županovo hišo se je ustavil, nasmejal se in rekel ljudem:

»A tukaj ste, ljubi moji! Čuvajte se, da koga ne pohodim. Kateri je pa župan?«

»Jaz sem!« je stopil Dolfe Mršek moško predenj.

»Ti si?« ga je malomarno pogledal Nace Kompara. »Torej, kaj bi rad?«

Županu je postalo vroče, beseda mu ni hotela iz grla. Nazadnje se je odkašljal in razložil:

»Postava je taka, da moramo vedeti, kdo hodi po občini. Vsakdo se mora izkazati. Ti si pa prišel kakor cigani. Menda spadaš med brezposelne. Zato ne moreš kar tako ostati pri nas. Postava je taka!«

»Papirnata postava!« se je namrdnil velikan. »Res sem eden izmed brezposelnih. Povsod iščem dela, a zame ga nimajo nikjer.«

»Mogoče bi se kaj našlo,« je rekel župan z važnim obrazom.

»Misliš,« se je vzradostil velikan.

Župan mu ni odgovoril, odhitel je v hišo in poklical ljudi za seboj. Začeli so se prerekati, kako naj bi zaposlili velikana.

»Velik je in močan,« je razlagal župan. »prav za prav se nikogar ne boji. Če ga pustimo kar tako, bo večno ležal na Konclju, uganjal neumnosti, ponoči pa kradel. Naj bi rajši delal!«

Dolgo so se pogovarjali, nazadnje so se sporazumeli, naj bi jim velikan očistil požiralnike pod Faro. Leto za letom že zastaja voda po poljih, zmeraj javkajo, na romanje so že šli, tudi procesijo so že napravili, ampak požiralnikov pa še niso očistili in sami se nočejo. Velikan naj bi jih očistil. Za

plačilo pa bi dobil vsak dan tri hlebe kruha in dve golidi mleka.

»Tako bo prav!« so potrdili vsi ljudje.

Šli so pravit velikanu, kaj so ukrenili. Sedel je na cesti, roke je imel podvite pod kolena in ko so mu razložili, kako mislijo, je zadovoljno pokimal.

»Samo sleparite nikar,« je rekel in se vzdignil.

Drugo jutro se je Nace Kompara spravil na delo. Šel je k največjemu požiralniku. Kar z rokami ga je očistil in zlezal do pasu vanj.

»Le čakajte, tako vam uredim, da bo na veke držalo,« je obljubil županu, ki ga je prišel gledat.

Opoldne su mu prinesli tri hlebe kruha in dve golidi mleka.

»To je tvoja hrana,« je rekel župan. »Vsak dan ti jo bo dala druga hiša, začel sem jaz.«

»Že prav!« je pokimal Kompara.

Tako so tekli dnevi, velikan je delal, vaščani so ga hranili.

Nekega dne pa je prišla vrsta za kruh in mleko na skopuškega vaščana Tinača. Spekel je za velikana tri majhne hlebčke iz najslabše moke, mleka je pa nalil pol golide, drugo pa napolnil z vodo.

»Kaj bi ga razvajali, nemarneža,« je godrnjal, »saj niti ne ve, kaj je kruh

in kaj mleko, ko je drugačnih jedi vajen. Saj nisem norec, moke je škoda, mleko pa dobro prodam. Poleg tega pa moja zemlja itak ni nikoli pod vodo, nepravilno je, da ga moram tudi jaz krmiti.«

Ko je velikan dobil hrano in je ves žejen poskusil mleko, se je namrdnil.

»To je voda!« je zarežal.

Ugriznil je v hlebček in grizljaj izpljunil.

»Kaj si mi prinesel!« je zakričal nad Tinačem. Vzdignil je obe golide in jih razbil na njegovi glavi, nato se je raz-

kačen spustil nad požiralnike, jih v trenutku zamašil in pokvaril vse, kar je napravil.

»Tu imate, mešetarji skopaški!« se je krohtal.

Nato se je obrnil proti Pogači in izginil v gozdu. Ljudje so vreli na konec vasi in trepetaje zrl na razdejanje. Pri prvem deževju je bilo vse polje pod vodo in je še danes. Nihče si ne upa očistiti požiralnikov.

»Jaz bi jih že,« pravi marsikdo, »a mene se to ne tiče, mojega polja nikdar ne poplavi — —«

Siromak in hruške *(Kitajska narodna pripovedka)*

Bogat posestnik je pripeljal nekega jesenskega dne poln voz krasnih rumenih hrušk na trg. Oholo je stal poleg voza, in ker so bile njegove hruške velike, lepe in sočnate, jim je postavil tako visoko ceno, da jih nihče ni hotel kupiti. Mimo je prišel siromak, ves raztrgan in gladen, videl lepe hruške in prosil prodajavca, naj mu v Boga ime podari eno.

— Samo za denar, je odgovoril posestnik.

— Toda jaz lepo prosim samo za eno, in ti jih imaš cel voz.

— Proč! se zadere posestnik nanj.

Ljudje so to čuli in kmalu se jih je nekaj nabralo okoli voza. Prigovarjali so prodajavcu, naj da revežu vsaj eno hruško, najmanjšo ali pa nagnito.

— Nisem prišel na trg, da poklanjam, temveč da prodajam. Če bi poklanjal, bi sam postal revež.

In spet psuje siromaka, dokler ne pride čevljar, kupi eno hruško in jo podari siromaku. Ta jo takoj prične jesti ter pripoveduje ljudem, da ima tudi on mnogo lepih hrušk, a ni tako trdosrčen človek, kakor ta prodajavec, temveč je pripravljen, da vse svoje sočne hruške porazdeli med ljudi.

— Pa če jih imaš, zakaj potem prosiš tega prodajavca? ga sprašujejo ljudje.

— Zato, ker rabim hruškino seme. Le pogledjte!

Pri teh besedah izpljune iz ust v roko črno pečko in jo ob potu zagrebe v zemljo. V bližini so sedeli delavci in obedovali. Te prosí za žlico juhe in z njo zalije seme. Nenadoma začne seme kaliti, kal raste, iz nje nastane drevesce, ki požene liste, a tudi to drevesce raste s strahovito brzino. Naenkrat stoji pred začudenimi gledavci velika hruška, ki začne cveteti. V nekaj trenutkih nastanejo iz cvetov veliki sočni sadeži. Siromak spleza na hruško, obira sadove ter jih meče okoli stoječim, dokler ni hruška obrana. Nato spleza z nje dol, izruje drevo iz zemlje, ga dene na rame in odnese.

Ves ta čas je stal posestnik med ljudmi in opazoval čudo, ki se je godilo. Ko je siromak odšel in so se ljudje razšli, je zapazil, da na njegovem vozu ni niti ene hruške več. Sedaj je spoznal, da je žrtev prevare in da to ni bil nikak siromak, temveč čarovnik, ki je ljudem razdelil njegove hruške. Ob enem je zapazil, da njegov voz nima več ojesa. Ves divji teče čim najhitreje za čarovnikom. Izven mesta najde poleg ceste svoje oje, iz katerega so še rastle hruškove vejice. Sedaj je spoznal, da je bilo njegovo oje tisto drevo, s katerega je čarovnik delil ljudem hruške. Del ga je na rame, se vrnil k svojemu vozu in ga zasmehevan od ljudi peljal nazaj domov.

B.